

Veiledning

IAS 19 Ytelser til ansatte

(Oktober 2004, revidert januar 2005, august 2005, november 2007, desember 2010 og november 2012)

Innledning

1. Pensjonsordningers organisering, omfang og innhold varierer fra land til land. Det kan derfor være behov for å utgi nasjonale veiledninger for å sikre at den regnskapsmessige behandlingen er i henhold til IAS 19 Ytelser til ansatte.
2. Veiledningens formål er å redegjøre for hvordan IAS 19 skal anvendes på forhold som er definert som særegne for norske pensjonsordninger. Andre ansatteytelser enn pensjonsytelser og uføreytelser omtales ikke. Innenfor et område som er regulert av IASB, kan bindende fortolkning av IFRS-standardene bare avgis av IASB selv ved fortolkningsorganet IFRS Interpretation Committee. Veiledninger fra NRS vil begrense seg til anvendelsen av reglene på norske forhold. Der denne type veiledning gir uttrykk for at noe skal følges, representerer dette hvordan Norsk RegnskapsStiftelse (NRS) mener at IFRS-standardene er å forstå på det området.
3. Revidert IAS 19 ble utgitt i 2011 og implementeres senest for regnskapsåret 2013. Veiledningen er i 2012 oppdatert til å referere til denne utgaven av IAS 19.

Diskonteringsrente

4. Etter IAS 19.83 skal diskonteringsrenten på hver balansedag fastsettes med henvisning til renten på foretaksobligasjoner av høy kvalitet ("high quality corporate bonds") eller til statsobligasjonsrenten dersom det ikke finnes et dypt marked ("deep market") for foretaksobligasjoner av høy kvalitet i henhold til standardens beskrivelse.
5. IAS 19 har ingen ytterligere veiledning for hva som utgjør foretaksobligasjoner av høy kvalitet. Det må legges til grunn at skjønnsutøvelse skal foretas ved forståelsen av begrepet foretaksobligasjoner av høy kvalitet. Internasjonalt er praksis hovedsakelig å legge til grunn langsiktige fastrenteobligasjoner med kredittrating minst tilsvarende "AA-rating" i henhold til Standard & Poors kredittratingsystem, eller tilsvarende rating fra andre renommerte kredittratingforetak.
6. IAS 19 stiller krav til at det må være et dypt marked ("deep market", i norsk oversettelse likvid marked) for slike foretaksobligasjoner for at disse skal kunne legges til grunn ved fastsettelsen av diskonteringsrenten. Det foreligger ikke veiledning om hva som kreves. Forståelsen av begrepet "dypt marked" må således baseres på skjønnsutøvelse. Skjønnsutøvelsen skal ta hensyn til særtrekk ved det finansielle marked som foretaket har pensjonsordningen i.

I en vurdering av om et marked er ”dypt” bør det normalt ses hen til minimum følgende forhold:

- markedsvolum
- bid/ask-spread
- hvorvidt noterte priser representerer markedsverdi (prispålitelighet)
- omsetningsvolum og omsetningshyppighet
- ordredybde
- utstedervolum

7. Ved utgangen av 2012 vil det for pensjonsforpliktelser i norske kroner være to alternative diskonteringsrenter som IFRS-rapporterende regnskapspliktige må ta stilling til bruken av. Dersom den regnskapspliktige mener at det ikke finnes et dypt marked for foretaksobligasjoner av høy kvalitet i norske kroner, må diskonteringsrenten baseres på statsobligasjonsrenten.
- 7a. Hovedregelen etter IAS 19 er å fastsette diskonteringsrente med henvisning til renten på foretaksobligasjoner med høy kvalitet, jf. pkt. 4 ovenfor. NRS har høsten 2012 vurdert om markedet for obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) tilfredsstillende kravene til foretaksobligasjoner med høy kvalitet og dypt marked. Markedsaktører har fremholdt at OMF-markedet er tilstrekkelig dypt og at prisingen i markedet er pålitelig. NRS kan ikke avvise at renten på OMF-obligasjoner kan anvendes ved beregning av diskonteringsrenten.
8. I henhold til IAS 19 skal diskonteringsrenten fastsettes basert på markedsrenter på balansedagen. Endringer i det relevante rentenivået medfører derfor endringer i diskonteringsrenten.
9. Det vil ofte være behov for å justere renten i forhold til løpetiden for forpliktelsen. Løpetiden for en pensjonsforpliktelse tilsvarer gjennomsnittstiden til pensjonsforpliktelsen er utbetalt. De lengste rentene vi har i Norge har normalt kortere løpetid. Disse rentene må derfor justeres for å komme frem til en rente som reflekterer estimert utbetalingstidspunkt.
10. En førtidspensjoneringsordning vil typisk kunne ha en betydelig kortere løpetid enn en pensjonsordning etter foretakspensjonsloven. Det presiseres at diskonteringsrenten skal fastsettes med utgangspunkt i den enkelte ordnings løpetid. Dette kan innebære behov for individuell diskonteringsrente for den enkelte ordning.

Uføreytelser

11. Etter IAS 19.153 faller uførepensjon i utgangspunktet utenfor pensjonsbegrepet (post-employment benefits). Uføreytelser defineres som andre langsiktige ansatteytelser (other long-term employee benefits). For uføreytelser hvor størrelsen på uførepensjonen er uavhengig av ansettelsestid, skal innregning i resultatregnskapet først skje når en hendelse inntreffer som medfører uførhet, jf. IAS 19.157, siste setning. På dette tidspunktet avsettes nåverdien av forventede fremtidige ytelser til vedkommende. For uføreytelser med opptjening av rettigheter over ansettelsesperioden skal det imidlertid i henhold til IAS 19.157, foretas beregning av forventede fremtidige utbetalinger som nåverdijusteres og periodiseres over forventet opptjeningstid, på samme måte som for alderspensjon. Effekten av eventuelle estimatavvik og planendringer skal innregnes i

- resultatregnskapet umiddelbart, med mindre uføreytelsen er en integrert del av en ytelsesbasert alderspensjonsordning, jf. pkt. 16.
12. Uføredeknninger etter lov om foretakspensjon kan enten være rene forsikringsdekninger eller kombinerte uføreordninger som består av både et risikoelement og et spareelement (tilsvarende som for alderspensjon).
  13. I førstnevnte ordning opptjenes det ikke fripoliser for de ansatte. For rene forsikringsdekninger dekker foretakets årlige premie med endelig virkning risikoen for konstatert uførhet det enkelte år.
  14. For ordninger med spareelement vil det også være sparing i ordningen som innebærer at de ansatte får med seg en fripolise basert på antall opptjeningsår. I relasjon til en fripolise for uførhet innebærer dette at den ansatte vil få en uførepensjon selv om uførheten inntreffer etter at arbeidsforholdet er avsluttet. For slike ordninger skal det gjennomføres aktuarberegninger for å fordele kostnaden over opptjeningstiden. Denne aktuarberegningen vil inkludere alle kostnadene knyttet til ordningen, ikke bare spareelementet.
  15. Konsekvensen av at uføreytelser ikke er definert som pensjonsytelser etter IAS 19 er at det ikke er anledning til å innregne estimatavvik/virkning av endring i forutsetninger (i det videre omtalt som estimatavvik) i OCI (Other Comprehensive Income). Alle estimatavvik og effekter av planendringer på uførepensjon skal innregnes i resultatregnskapet løpende.
  16. Dersom opptjeningsbaserte uføreytelser er inkludert i en ytelsesbasert pensjonsordning (felles ordning) er det internasjonal praksis å behandle slike uføreytelser som en del av pensjonsordningen. Dette innebærer at for pensjonsordninger hvor uføreytelsen er en integrert del av en ytelsesbasert pensjonsordning, herunder at det er helt eller delvis felles pensjonsmidler, skal uføredelen av den totale pensjonsordningen regnes som en pensjonsytelse og ikke som en separat uføreytelse. I slike tilfeller følger behandlingen av effekten av eventuelle estimatavvik og planendringer av prinsippene for pensjonsytelser.
  17. Dersom pensjonsmidlene knyttet til pensjonsytelsen og opptjeningsbasert uføreytelse er atskilte eller enkelt kan skilles ut, anses det ikke å foreligge en felles ordning. Innregning av uføreytelser må i slike tilfeller skje i henhold til reglene om langsiktige ansatteytelser. Dette innebærer eksempelvis at dersom et foretak har en innskuddsbasert alderspensjon og en ytelsesbasert uføreytelse med opptjening av fripolise, må det foretas en aktuarberegning av uføreytelsen som klassifiseres som andre langsiktige ansatteytelser. Eventuelle effekter av estimatavvik og planendringer for uføreytelsene innregnes i resultatregnskapet når disse oppstår.

Avtalefestede pensjonsordninger (AFP)

18. Definisjon av type pensjonsordning

Det finnes tre AFP-avtaler som dekker ulike sektorer av næringslivet og offentlige instanser. Disse er:

- AFP i privat sektor
- AFP i kommunene
- AFP i staten

Samtlige AFP-ordninger kvalifiserer som ytelsesordninger etter IAS 19. Private AFP-ordninger

19. Beskrivelsen gjelder AFP-ordningen (pkt. 20-23) som trådte i kraft 1. januar 2011. Den tidligere ordningen er beskrevet i pkt. 24-30.

20. Ordningens finansieringsform er som følger:

- Arbeidsgiverne som deltar i ordningen skal i fellesskap dekke 2/3 av utgiftene gjennom en avgift for de ansatte, fastsatt som en prosentandel av pensjonsgrunnlaget fra 1G til 7,1G.
- Staten skal dekke 1/3 av utgiftene.

21. Siden foretakene har gitt et løfte om nivå og varighet på pensjonsytelsen, og beholder risikoen for en eventuell negativ kostnadsutvikling, vurderes ordningen til å være en ytelsesbasert flerforetaksordning. Dette innebærer at det enkelte medlemsforetak, såfremt det foreligger tilstrekkelig informasjon til å regnskapsføre flerforetaksordningen som en ytelsesbasert ordning, skal innregne sin proporsjonale andel av den samlede pensjonsforpliktelse, pensjonsmidler og pensjonskostnad i pensjonsordningen. Tilstrekkelig informasjon er tilgjengelig når foretaket:

- har tilgang til informasjon om komponentene i ordningen, eksempelvis pensjonsmidler, pensjonsforpliktelse, aktuarmessige tap og gevinster, årets pensjonsopptjening, rentekostnad og avkastning, og
- det foreligger et konsistent og pålitelig grunnlag for allokering av de enkelte komponenter mellom de deltakende foretak.

22. Når pålitelig måling foreligger, skal allokeringssnøkkelen fastsettes med basis i forventede fremtidige innskudd fra den enkelte virksomhet. Økonomiske og aktuarmessige forutsetninger fastsettes for ordningen som helhet. Innregning av effekt av eventuelle planendringer gjennomføres også samlet for ordningen.

23 Dersom det ikke er mulig å foreta en pålitelig måling av de enkelte komponenter i ordningen og en allokering i samsvar med kriteriene ovenfor, innregnes ordningen som en innskuddsordning og noteinformasjon om forholdet gis, jf. IAS 19.34 og 36.

Når pålitelig måling som flerforetaksordning foreligger, skal ordningen regnskapsføres som en ytelsesbasert ordning. IAS 19.102-108 omhandler regnskapsmessig behandling av etablering av nye pensjonsordninger som gir opptjening med tilbakevirkende kraft. Av disse bestemmelsene følger det at forpliktelsen knyttet til AFP skal innregnes på det tidspunkt det er mulig å foreta en pålitelig måling og allokering. Hvordan overgangsvirkningen

skal behandles, er ikke direkte regulert i IAS 19 eller i norske eller utenlandske regnskapsstandarder. Internasjonal praksis er forskjellig, og følgende løsninger er observert:

- Behandling som endring i regnskapsprinsipp
- Behandling som endring i regnskapsestimater og innregning over resultatregnskapet, jf IAS 8
- Innregning som kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening, jf. IAS 19.103.

Veiledningen tar ikke standpunkt til hvilke av metodene som er akseptable etter IAS 19.

Opprinnelige AFP-ordninger

AFP i LO-NHO-området

24. [Utgår]

25. [Utgår]

26. Den opprinnelig AFP-ordningen i LO-NHO-området vil bli avviklet i løpet av 2015. Bedrifter som har arbeidstakere som benytter seg av den gamle AFP-ordningen i Fellesordningen for AFP, skal som tidligere betale en egenandel som skal utgjøre 25 % av den enkelte arbeidstakers pensjon. I tillegg vil det fortsatt innkreves premie av alle medlemsforetak for alle ansatte fram til 2015, for å dekke opp en underdekning i ordningen. Grunnlaget for gjenværende nåverdiberegnet pensjonsforpliktelse består av den samlede forventede gjenværende utbetaling av premie og egenandel fra det enkelte medlemsforetak i avviklingsperioden for den gamle ordningen.

27. [Utgår]

28. [Utgår]

29. [Utgår]

30. [Utgår]

Offentlige AFP-ordninger

AFP-ordningen i Statens Pensjonskasse

31. AFP-ordningen i Statens Pensjonskasse finansieres på forhånd ved en avsetning til AFP-fond. Avsetningen er basert på en aktuært beregnet andel av pensjonsgivende inntekt. Dersom avsetningen viser seg å være for lav i forhold til uttak, kan ekstra premieinnbetaling kreves i etterkant. Ekstra premiebetaling vil typisk være i form av høyere premiesats for AFP-dekningen i en periode. Premie kreves ikke inn som en andel av løpende AFP-utbetaling.

32. Det foreligger imidlertid ulike avtaler med henblikk på om det er utjevning eller ikke mellom medlemsforetak/etater. For en ordning hvor det foreligger utjevning mellom ulike

enheter, tilsier ordningens organisering at det ikke foreligger noen direkte forbindelse mellom pensjonsytelsen og tidligere arbeidsgivers bidrag. Det foreligger her en vesentlig deling av aktuariemessige risikoer mellom deltakende arbeidsgivere. Dette er et grunnleggende kriterium for definisjonen av en flerforetaksordning. Hvorvidt en slik ordning skal innregnes som en lovpliktig offentlig ordning i henhold til IAS 19.43, må vurderes ut fra det enkelte foretak eller bransje i forhold til om ordningen reelt sett tilfredsstillende kriteriene for en lovpliktig offentlig ordning. En lovpliktig offentlig ordning innregnes normalt som en innskuddsordning.

33. I den grad ordningen er pålitelig målbar, må ordningen innregnes som en ytelsesbasert flerforetaksordning. Dette innebærer at den enkelte medlemsarbeidsgiver skal innregne sin andel av den samlede pensjonsforpliktelse, pensjonsmidler og pensjonskostnad.
34. For ordning hvor det ikke foreligger utjevning mellom medlemsforetak/etater, klassifiseres og innregnes ordningen som en foretaksspesifikk ytelsesordning. AFP-ordning for foretak med tildelt fiktivfond er en slik ordning.

AFP i kommunal sektor (KLP, andre forsikringselskap og kommunale pensjonskasser)

35. AFP-ordning innenfor kommunal sektor finansieres ved at det kreves inn separat premie for denne. Imidlertid er det ulike avtaler med henblikk på om det foretas en avregning i etterkant mot det enkelte medlemsforetak ut fra faktiske kostnader eller om dette helt eller delvis belastes fellesskapet.
36. For ordninger hvor det skjer avregning mot det enkelte medlemsforetak, klassifiseres og innregnes ordningen som en foretaksspesifikk ytelsesordning.
37. For ordninger hvor risikoen helt eller delvis deles av et fellesskap er dette å regne som en flerforetaksordning og innregning blir tilsvarende som for AFP-ordning i Statens Pensjonskasse.

De offentlige AFP-ordningenes opptjeningstid og allokering metode

38. De offentlige AFP-ordningenes opptjeningstid skal fastsettes ut fra ordningenes opptjeningsformel, jf. IAS 19.70. Opptjeningsformelen angir når den ansattes ytelse skjer som medfører krav om motytelse i form av opparbeidelse av pensjonsrettighet. I vilkårene for offentlig AFP-pensjon fremkommer det at den ansatte må ha hatt minst 10 år med poengopptjening i folketrygden i perioden fra og med det år vedkommende fylte 50 år til og med året før uttaksåret. Tjenestetid i AFP-virksomhet før fylte 50 år antas ikke å medføre opparbeidelse av pensjonsrettighet, og NRS mener at det således ikke har skjedd en hendelse som gir grunnlag for innregning. Opptjeningstiden for offentlige AFP-ordninger antas derfor å være gjenværende opptjeningstid fra fylte 50 år. Foretak som endrer sin forståelse av eksisterende AFP-plans regnskapsmessige opptjeningsperiode fra ansettelsesperioden til gjenværende opptjeningstid fra fylte 50 år, innregner endringen som estimatendring.
39. Med bakgrunn i foreliggende usikkerhet knyttet til ovenstående tolkning av de offentlige AFP-ordningenes opptjeningsformel, mener NRS at innarbeidet praksis med fastsettelse av opptjeningstid tilsvarende ansettelsesperioden alternativt kan legges til grunn for innregning av AFP-forpliktelsen.

40. Størrelsen på pensjonen i offentlige AFP-ordninger fastsettes med utgangspunkt i opptjente pensjonspoeng i Folketrygden. Normalt vil dette innebære at opptjening av ytelser er større i slutten av opptjeningsperioden enn i begynnelsen. Lineær allokeringmetode skal i slike tilfeller legges til grunn for fordeling av opptjente rettigheter til de enkelte opptjeningsår.

Kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening

41. Planendring og avkorting kan skje enten med tilbakevirkende kraft eller med effekt kun for fremtidig opptjening. Kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening (tilbakevirkende kraft) er endringen i nåverdi av pensjonsforpliktelsen som skyldes planendring eller avkorting. Slike kostnader skal etter IAS 19.103 innregnes i resultatregnskapet umiddelbart.
42. For planendringer som ikke gis tilbakevirkende kraft, vil det ikke foreligge en forpliktelse med bakgrunn i tidligere års opptjening. Planendringen vil således kun ha betydning for fremtidig pensjonsopptjening.
43. [Utgår]
44. For pensjonsordninger hvor ytelsen er basert på sluttlønn, er det av betydning hvorvidt en planendring skal beregnes ut fra dagens lønnsnivå eller lønnsnivå på pensjonerings-tidspunktet. For regnskapsformål er det imidlertid etablert internasjonal praksis at lønnsnivå på pensjoningstidspunktet legges til grunn for sluttlønnordninger.

Administrasjonskostnader

45. Pris på administrative tjenester knyttet til forsikringskontrakten (administrasjonskostnader) skal inngå i resultatregnskapet og inngå i årets pensjonskostnad.
46. Pris for forvaltning av midler knyttet til forsikringskontraktene (forvaltningsomkostninger), herunder pensjonsinnretningens risiko for avkastningsgarantien (pris på rentegaranti) skal innregnes som en reduksjon i avkastningen på pensjonsmidler, og vil dermed inngå i OCI.

Pensjonsmidler – definisjon og måling

47. IAS 19.113-115 fastslår at pensjonsmidler skal verdsettes til virkelig verdi (fair value). Dersom markedspris ikke er tilgjengelig skal virkelig verdi estimeres for eksempel ved å neddiskontere forventet kontantstrøm. Fair value er i definisjonene i IAS 19.8 definert som følger:

”Fair value is the amount for which an asset would be exchanged or a liability settled between knowledgeable, willing parties in an arm’s length transaction”.

Videre regulering av måling av virkelig verdi finnes i IFRS 13.

48. I definisjonene som er tatt inn i IAS 19.8 inkluderer pensjonsmidler følgende:

a) Assets held by a long-term employee benefit fund and

b) Qualifying insurance policies

49. Alternativ (a) omhandler en egen pensjonskasse organisert av arbeidsgiveren eller flere arbeidsgivere i fellesskap.
50. Alternativ (b) omhandler tilfeller der arbeidsgiver har tegnet en forsikringskontrakt med et ikke-nærstående livsforsikringselskap, hvor innbetalte midler kun kan benyttes til senere pensjonsutbetalinger.
51. Det vises for begge tilfeller til IAS 19.8 for den eksakte definisjon.

(a) Verdsettelse av pensjonsmidler i egen pensjonskasse

52. For verdsettelse av pensjonsmidler investert i pensjonskasser, skal de enkelte eiendeler i pensjonskassen måles til virkelig verdi. Dette innebærer at det må korrigeres for eventuelle forskjeller mellom bokført verdi og virkelig verdi av pensjonskassens eiendeler. Ved fastsettelsen av virkelig verdi må definisjonen av virkelig verdi i IAS 19 og IFRS 13 legges til grunn.
53. Regnskapsreglene for pensjonskasser tilsier at hovedparten av eiendelene i utgangspunktet verdsettes til virkelig verdi. Der dette ikke er tilfellet, eller hvor virkelig verdibegrepet ikke overensstemmer med IAS 19 sin definisjon, må disse eiendelene revideres i henhold til IAS 19 sin definisjon. Dette innebærer at en normalt må justere for forskjellen mellom amortisert kost og virkelig verdi for holdt til forfall obligasjoner. Videre vil det kunne være aktuelt å justere eventuelle eiendommer, både fordi det i henhold til regelverket for pensjonskasser ikke er krav om årlig verdivurdering og fordi en verdivurdering etter dette regelverket ikke nødvendigvis er i henhold til IAS 19 og IFRS 13 sin virkelig verdi definisjon.
54. Pensjonskasser har tilsvarende krav til kapitaldekning som livsforsikringselskaper. Dette medfører at foretak som oppretter en egen pensjonskasse må innbetale egenkapital til pensjonskassen. Det må vurderes om innskutt egenkapital kan inkluderes i pensjonsmidlene. I definisjonen av pensjonsmidler i IAS 19.8 angis det som følger:

“are held by an entity (a fund) that is legally separate from the reporting enterprise and exists solely to pay or fund employee benefits”.

55. Det er under bestemte forutsetninger mulig for eierne av pensjonskasser å ta ut avkastning på innskutt egenkapital. Tilbakebetaling av den innskutte egenkapitalen er også mulig, men kun ved forutgående godkjenning av Finanstilsynet. Definisjonen av hva som skal inngå i pensjonsmidler anses å være streng med hensyn til kravet til at pensjonsmidlene kun kan anvendes til å finansiere pensjoner. Det må derfor foretas en konkret vurdering av om innskutt egenkapital i pensjonskassen tilfredsstillende definisjonen av pensjonsmidler. Eksempelvis vil ikke innskutt kapital kunne innregnes som pensjonsmidler dersom det ut fra pensjonskassens vedtekter er klart at formålet med den innskutte kapitalen er av finansiell karakter, det vil si at formålet er avkastning på kapitalen for investor.

56. Virkelig verdi av eiendelene i en pensjonskasse må reduseres med gjeld og eventuelt innskutt egenkapital dersom denne ikke kvalifiserer som pensjonsmidler, for å komme frem til netto virkelig verdi av pensjonsmidlene.
57. Investors investering i pensjonskassen i form av innskutt egenkapital må vurderes i samsvar med IAS 39 dersom denne ikke kvalifiserer som pensjonsmidler.

(b) Pensjonsmidler i livsforsikringsselskap

58. Dersom pensjonsavtalen er fondert i et ikke-nærstående livselskap og forsikringspolisen tilfredsstillende kravene til en "Qualifying Insurance Policy", er det forsikringspolisen som utgjør eiendelen. Det er derfor forsikringspolisen som et separat finansielt instrument som skal måles til virkelig verdi. Virkelig verdi av forsikringspolisen med tillegg for pensjonspremiefondet utgjør da pensjonsmidlene.
59. Det eksisterer ikke et aktivt marked for omsetning av slike forsikringspoliser. Således foreligger det intet grunnlag for en markedsverdi av slike forsikringspoliser. En nediskontering av forventede utbetalinger under polisen vil være beheftet med usikkerhet i tillegg til at en slik metode vil være unødig arbeidskrevende. En praktisk tilnærming er derfor å ta utgangspunkt i flytteverdien for å finne verdien av forsikringspolisen.
60. Flytteverdien er det beløpet som forsikringsselskapet utbetaler til et annet forsikringsselskap dersom kunden flytter kontrakten til et annet forsikringsselskap. Forsikringsselskapene står ikke fritt til å bestemme hvilke verdier som skal overføres ved flytting av en forsikringspolise. Flytteverdien er regulert av myndighetene og er ikke et resultat av et fritt marked.
61. [Utgår]
62. Premiefondsmidler medtas i sin helhet som pensjonsmidler og skal således ikke reduseres med eventuelle midler som skal eller kan tilbakeføres til foretaket etter Lov om Foretakspensjon før midlene faktisk er refundert.

Arbeidsgiveravgift

63. Arbeidsgiveravgift er ikke spesifikt omtalt i IAS 19. Det har vært norsk praksis å avsette for fremtidig forpliktelse til å betale arbeidsgiveravgift med grunnlag i netto pensjonsforpliktelse som er innregnet i balansen. Plikten til å svare arbeidsgiveravgift følger av utbetaling av pensjonsytelser til tidligere ansatte ved ufonderte pensjonsordninger. For fonderte ordninger følger plikten til å svare arbeidsgiveravgift av premieinnbetalingen. Innbetalte midler benyttes til å betjene pensjonsforpliktelser. Arbeidsgiveravgiften er således et delelement av foretakets ytelse (sammen med pensjonsytelsen til den ansatte) og er da en del av pensjonsforpliktelsen. Det vises til definisjonen i IAS 19.8 av "employee benefits".
64. For ufonderte pensjonsordninger inkluderes arbeidsgiveravgiften direkte i målingen av pensjonsforpliktelsen.

65. For fondsbaserte ordninger burde arbeidsgiveravgiften måles med utgangspunkt i premiebetalingene og periodiseres over opptjeningsperioden på samme måte som pensjonsytelsene. I praksis kan det være vanskelig å estimere størrelse og tidspunkt for premiebetalingene, og det tillates derfor anvendelse av en tilnæringsmetode for periodisering av arbeidsgiveravgiften.
66. En tilnæringsmetode vil være å beregne arbeidsgiveravgift av netto underfinansiering. Beregnet arbeidsgiveravgift inkluderes i brutto pensjonsforpliktelse.
67. [Utgår]
68. En overfinansiert pensjonsordning kan skyldes premieinnbetalinger og innebære at det er innbetalt forskuddsbetalt arbeidsgiveravgift, men kan også ha fremkommet som følge av avkastning på pensjonsmidlene. Ved overfinansiering foreligger det i utgangspunktet ikke ytterligere behov for innbetaling av pensjonsmidler til pensjonsordningen for å dekke opp opptjente rettigheter, og det er derfor heller ikke grunnlag for å avsette for arbeidsgiveravgift. Eventuell forskuddsbetalt arbeidsgiveravgift omfattes heller ikke av definisjonen av pensjonsmidler.
69. Eventuell innregning i balansen av arbeidsgiveravgift knyttet til fondsbaserte pensjonsordninger som en separat eiendel kan derfor kun skje med basis i IFRS sitt rammeverk. For fondsbaserte ordninger som er overfinansiert, og hvor det likevel innbetales midler som utløser arbeidsgiveravgift, kan arbeidsgiveravgiften kun innregnes i balansen som forskuddsbetalt avgift dersom overfinansieringen av pensjonsordningen tilfredsstiller kravene til innregning i balansen.
70. Det oppfordres til å spesifisere pensjonsforpliktelsen i note for på den måten å synliggjøre arbeidsgiveravgiftsandelen. Kostnadsført arbeidsgiveravgift kan presenteres som separat element i spesifikasjonen av sammensetningen av pensjonskostnaden, jf. IAS 19.141. Arbeidsgiveravgift kan holdes utenfor avstemningen av åpnings- og sluttsaldo for den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsens nåverdi, jf. IAS 19.140, men kan presenteres som separat element i spesifikasjonen av sammensetningen av netto pensjonsforpliktelse. Ved innregning av forskuddsbetalt arbeidsgiveravgift vil det normalt være naturlig å informere om innregnet beløp i tilknytning til noten om pensjoner.

Pensjoner og første gangs implementering av IFRS

71. I IFRS 1 er det gitt overgangsregler for foretak som tar i bruk IFRS for første gang. Det er ingen særskilte overgangsregler for pensjoner.
72. [Utgår]
73. [Utgår]
74. [Utgår]
75. [Utgår]

Nærmere om måletidspunkt og delårsregnskap

76. Beløpene i resultatregnskapet er basert på forutsetninger fastsatt ved periodens begynnelse og vil derfor normalt være kjent før balansedagen. Ved vesentlige endringer i bestand eller pensjonsavtale kan det likevel være behov for endringer i beregningene. For beregning av estimatavvik (remeasurements) som skal inngå i OCI og i balansen, samt noteinformasjonen, vil det være behov for en oppdatert beregning på balansedagen. Med mindre det har vært betydelige endringer i ordningen, er det normalt kun behov for at de økonomiske forutsetningene og virkelig verdi av pensjonsmidlene oppdateres på balansedagen.
77. I delårsregnskapene må selskapene vurdere behovet for oppdaterte beregninger basert på en vesentlighetsvurdering av pensjonsforpliktelsene og endringer i forutsetninger som vil gi utslag i estimatavvik.

Innregning av gevinster og tap

78. Gevinster og tap på pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler omfatter etter IAS 19.127 følgende elementer:
- (a) estimatavvik og virkning av endringer i forutsetninger
  - (b) avkastning på pensjonsmidler forskjellig fra diskonteringsrenten
  - (c) eventuell effekt av eiendelstaket.
- Gevinster og tap innregnes i OCI.
79. Aktuarmessige gevinster og tap omfatter både endringer i forutsetninger fra måletidspunkt til måletidspunkt, og avvik i faktisk utvikling fra de langsiktige forutsetningene. Dette inkluderer uttak av pensjon på et annet tidspunkt enn det som er beregningsmessig lagt til grunn, i tillegg til endringer i diskonteringsrente, dødelighet, økning i lønn og pensjon og andre beregningsparametere.
80. Akkumulerte gevinster og tap inngår i annen egenkapital.